

загального стану, а також коефіцієнтів маси печінки, нирок та селезінки і показників крові не виявлено.

На основі вищевикладеного, ербісол можна класифікувати як препарат зі слабо вираженою кумуляцією.

Література

1. Гайдюк М. Б. Визначення гострої токсичності препаратів «Шумерське срібло» та «Ербісол» на лабораторних тваринах / М. Б. Гайдюк // Сільський господар. – 2013. – № 1–2. – С. 16–19.

2. Гайдюк М. Б. Клінічний статус та показники гемопоезу крові собак за лікування гнійних ран / М. Б. Гайдюк // Вісник Сумського національного аграрного університету. – Суми, 2013. – Випуск 2 (32). – С. 37–41.

3. Коцюмбас І. Я. Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / І. Я. Коцюмбас, О. Г. Малик, І. П. Петерега та ін.; за редакції д-ра вет. наук, проф. І. Я. Коцюмбаса. — Львів : Тріада плюс, 2006. – 360 с.

4. Методи лабораторної клінічної діагностики хвороб тварин / В. І. Левченко, В. І. Головаха, І. П. Кондрахін та ін.]; за ред. В. І. Левченка. – К.: Аграрна освіта, 2010. – 437 с.

Стаття надійшла до редакції 6.03.2015

УДК 619:616.008.9:636.2

Демидюк С. К., к.вет.н., доцент, ©

Щербатий А. Р., к.вет.н., старший викладач, Лукашук Б. О., аспірант
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С.З. Гжицького, Львів, Україна

СИНДРОМАТИКА СТАДА КОРІВ В ННВЦ «КОМАРНІВСЬКИЙ» ГОРОДОЦЬКОГО РАЙОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті представлені результати клінічного статусу корів української чорно-рябої породи. Вивчено загальну синдроматику стада і встановлено мікроелементну і вітамінну недостатність, які проявлялися патологічними змінами шкіри і волосяного покриву, енофтальмом, мікседемою, блідістю видимих слизових оболонок, гіпотонією передшлунків, змінами частоти пульсу і тонів серця та частоти дихання, гепатомегалією, змінами кістково-опірного апарату. Результатами лабораторного дослідження встановлено олігоцитемію, олігохромемію, гіпопротеїнемію, гіперферментемію, гіпербілірубінемію, гіпоглікемію, гіпокальціємію та гіпофосфатемію.

Ключові слова: корови, кров, енофтальм, мікседема, анемія, шкіра, волосяний покрив, видимі слизові оболонки, гіпотонія, еритроцити, гемоглобін, загальний білок, ферменти, загальний кальцій, неорганічний фосфор, загальний білірубін, сечовина, креатинін, глюкоза, кетонів тіла.

УДК 619:616.008.9:636.2

Демидюк С. К., к.вет.н., доцент

Щербатый А. Р., к.вет.н., старший преподаватель, Лукашук Б. А., аспирант
Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий
имени С.З. Гжицкого

СИНДРОМАТИКА СТАДА КОРОВ В ННПЦ «КОМАРНОВСКОЕ» ГОРОДОЦКОГО РАЙОНА ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье представлены результаты клинического статуса коров украинской черно-пестрой породы. Изучено общую синдроматику стада и установлено микроэлементную и витаминную недостаточность, которые проявлялись патологическими изменениями кожи и волосяного покрова, энтофтальмом, микседемой, бледностью видимых слизистых оболочек, гипотонией преджелудков, изменениями частоты пульса и тонов сердца и частоты дыхания, гепатомегалией, изменениями костно-опорного аппарата. Результатам лабораторного исследования установлено олигоцитемию, олигохромемию, гипопропротеинемию, гиперферментемию, гипербилирубинемию, гипогликемию, гипокальциемию и гипофосфатемию.

Ключевые слова: коровы, кровь, энтофтальм, микседема, анемия, кожа, волосяной покров, видимые слизистые оболочки, гипотония, эритроциты, гемоглобин, общий белок, ферменты, общий кальций, неорганический фосфор, общий билирубин, мочевины, креатинин, глюкоза, кетоновые тела.

UDC 619:616.008.9:636.2

S. Demydjuk, A. Shcherbatyy, B. Lukashchuk

Lviv national university of veterinary medicine and biotechnologies
named after S.Z. Gzhyskyj

HERD SYMPTOMS OF COWS IN SSPD «KOMARNIVSKYY» GORODOK DISTRICT LVIV REGION

The results of the clinical status of cows ukrainian black and white breed. Studied general symptoms herd and installed and trace element vitamin deficiency, which manifested pathological changes of the skin and hair, enoftalm, myxedema, pallor visible mucous membranes, hypotension proventriculus, changes in heart rate and heart tones and respiratory rate, hepatomegaly, changes in bone-carts apparatus. The results of laboratory studies found oligocytemia, oligochromemia, hypoproteinemia, hyperenzymemia, hyperbilirubinemia, hypoglycemia, hypocalcemia and hypophosphatemia.

Key words: cow blood, enoftalm, myxedema, anemia, skin, hair, visible mucous membranes, hypotension, erythrocytes, hemoglobin, total protein, enzymes, total calcium, inorganic phosphorus, total bilirubin, urea, creatinine, glucose, ketone bodies.

Вступ. Вирощування й утримання високопродуктивних тварин із застосуванням новітніх технологій потребує комплексного підходу до профілактики, лікування та діагностики хвороб на основі детального аналізу і узагальнення найменших проявів симптомів та синдромів.

При патологічному процесі в організмі виникають порушення функціонального стану окремих органів, в них проходять морфологічні зміни, що відрізняють хвору тварину від здорової. Для розпізнавання хвороби необхідним є уміння аналізувати та узагальнювати одержані при дослідженні хворої тварини симптоми, групувати їх у патогенетично зв'язані між собою синдроми [1–4].

Метою нашої роботи було провести клінічний моніторинг стану здоров'я високопродуктивних корів української чорно-рябої породи і проаналізувати отримані результати.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводились в ННВЦ «Комарнівський» Городоцького району Львівської області. Об'єктом досліджень були корови української чорно-рябої породи віком 3-8 років у кількості 120 голів. Проводили клінічне дослідження корів [5, 6, 8, 9] та лабораторний аналіз крові в якій визначали кількість еритроцитів, уміст гемоглобіну, загального кальцію, неорганічного фосфору, загального білка, активність АсАТ, АлАТ, вміст загального білірубину, сечовини, креатиніну, глюкози, кетонів тіл.

Результати досліджень. При клінічному дослідженні корів встановили, що більшість тварин мали середню вгодованість, в 16,4 % тьмянний і скуйовджений волосяний покрив з своєрідною кучерявістю, суху та зниженої еластичності шкіру, навколо очей, шиї, попереку, черевних стінок – алопеції, ріст довгого грубого волосу на голові між рогами (чолка), на холці (грива) і в ділянці кореня хвоста. У 12,5 % корів господарства – сухість, гіперкератоз і зниження еластичності шкіри.

При дослідженні стану кістково-опірної системи в 15,8 % корів відмічали обережну та напружену ходу, затруднення при вставанні, випуклість ребер, потовщення і болючість суглобів, розм'якшення хвостових хребців і ін.

Температура тіла у 90 % корів була у межах фізіологічних коливань, гіпотермію встановили у 12 (10 %) корів. Дослідженням дихальної системи у 10,8 % корів встановили зміни частоти дихання, у решти (89,2 %) частота дихальних рухів знаходилась у межах фізіологічних коливань. Видимі слизові оболонки (кон'юнктива, носа, рота) у 15,3 % досліджених корів анемічні, помірно вологі, цілісні, без нашарувань і припухлостей.

При дослідженні серцево-судинної системи у 10 % корів встановили брадикардію, у 25 % – тахікардію. У корів виявляли розщеплення першого або другого тону і послаблення першого або обох тонів, синусову аритмію.

Апетит у тварин був збережений, частота скорочень рубця становила в середньому $2,3 \pm 0,17$ протягом 2-ох хвилин. У 12,5 % корів виявили гіпотонію передшлунків, яка характеризувалася в'ялою жуйкою, рідкими і слабкими скороченнями рубця, сповільненою перистальтикою кишечника. У 30 % корів встановлено збільшення перкусійного поля притуплення печінки (гепатомегалія) та її болючість.

У 9 корів встановлено незначне збільшення щитоподібної залози. Енофтальм виявлений у 5 корів, а у 2 корів – мікседема (набряк міжщелепового простору).

Акт сечовиділення у корів був природний. Болючість нирок не виявлено.

При дослідженні крові у корів кількість еритроцитів складала $5,5 \pm 0,28$ Т/л ($5,0-7,5$ Т/л у клінічно здорових). Олігоцитемію встановили у 80 % корів. Концентрація гемоглобіну в крові дослідних корів у середньому становила $118,0 \pm 3,50$ г/л. У 33,3 % корів встановили гіперхромію.

Концентрація загального білка в сироватці крові корів у середньому складала $71,3 \pm 4,18$ г/л. У 50 % тварин встановили гіпопротеїнемію. Активність АсАТ і АлАТ в сироватці крові корів зростала до 84,4 та 40,2 од/л відповідно. В 30 % корів відмічено зниження вмісту глюкози у сироватці крові – 1,5–2 ммоль/л (за норми 2,5–3,5 ммоль/л).

Вміст кетонів тіл у крові був в межах фізіологічних коливань (0,2–0,7 ммоль/л) і в середньому становив $0,35 \pm 0,04$ ммоль/л. Концентрація загального

білірубін у сироватці крові корів в середньому становила $13,2 \pm 0,22$ мкмоль/л (за норми $0,3-7,0$ мкмоль/л). Білірубінемію виявили у 60 % корів.

В сироватці крові корів рівень сечовини в середньому становив $4,3 \pm 0,20$ ммоль/л, а в 20 % тварин – $6,2$ ммоль/л. Вміст креатиніну був в межах фізіологічних коливань ($89,3-115,9$ мкмоль/л) і в середньому становив $103,0 \pm 2,40$ мкмоль/л.

Вміст загального кальцію і неорганічного фосфору в сироватці крові корів був знижений і в середньому становив відповідно $2,1 \pm 0,10$ та $1,5 \pm 0,12$ ммоль/л (при нормі $2,4-3,2$ та $1,5-2,2$ ммоль/л). У 20,8 % корів діагностували гіпокальціємію, гіпофосфатемію – у 10 %.

Таким чином, при обстеженні корів української чорно-рябої породи, виявлено такі клінічні симптоми і синдроми: анемічний, нефротичний, серцево-судинний, дистонію передшлунків, порушення функції печінки і мінерального обміну.

Якщо проаналізувати сукупність симптомів та синдромів, то вони характерні для полімікроелементної (Co, Cu, J) і А-вітамінної недостатності. Пояснюються вони змінами різних видів обміну речовин (білкового, вуглеводного, ліпідного, фосфорно-кальцієвого), які є наслідком нестачі згаданих мікроелементів [7, 10], що в подальшому порушує живлення шкіри і волосяного покриву.

Вказані зміни дають змогу провести об'єктивну оцінку стану організму корів, виявити прихований перебіг хвороб.

Висновки. Отримані результати можуть служити основою для розробки заходів щодо лікування та профілактики виявлених хвороб корів.

Література

5. Мікроелементози сільськогосподарських тварин / [М. О. Судаков, В. І. Береза, І. Г. Погурський та ін.]; за ред. М. О. Судакова. – К.: Урожай, 1991. – 152 с.
6. Авцын А. П. Микроэлементозы человека: этиология, классификация, органопатология / А. П. Авцын, А. А. Жаворонков, М. А. Риш и др. // М.: Медицина, 1991. – 496 с.
7. Клінічна діагностика внутрішніх хвороб тварин / В. І. Левченко, В. В. Влізло, І. П. Кондрахін та ін.; За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2004. – 608 с.
8. Слівінська Л. Г. Диспансеризація корів: Методичні рекомендації. – Львів, 2000. – 38 с.
9. Шарабрин И. Г. Рекомендации по проведению комплексной диспансеризации крупного рогатого скотам / И. Г. Шарабрин, М. В. Плахотин, И. И. Родин и др. // М., 1980. – 32 с.
10. Ветеринарна клінічна біохімія [текст]: підручник / В. І. Левченко, В. В. Влізло, І. П. Кондрахін та ін.; За ред. В. І. Левченка та В. Л. Галяса. – Біла Церква, 2002. – 400 с.
11. Замарин Л. Г. Йодная недостаточность (эндемическая болезнь) // Эндемические болезни животных / Под ред. А. М. Колесова. – М.: Колос, 1968. – С. 34–62.
12. Судаков М. Діагностика і профілактика йодної недостатності в сільськогосподарських тварин у біогеохімічних зонах України / М. Судаков, В. Береза, М. Пацюк // Вет. медицина України, 2000. – № 1. – С. 30–31.

13. Стадник А. М. Доклінічна діагностика і симптоматика хвороб метаболізму у високопродуктивних корів / А. М. Стадник, С. К. Демидюк // *Наук.-техн. бюлетень інституту біології*. – Львів, 2008. – Вип. 9, № 1–2. – С. 178–182.

14. Федорович В. Л. Мінеральний гомеостаз крові корів за остеодистрофії / В. Л. Федорович, А. О. Драчук, С. К. Демидюк // *Наук. вісник Львів. нац. ун-ту вет. медицини та БТ імені С. З. Гжицького*. – Львів, 2010. – Т.12, №3 (45), Ч.1. – С. 288–291.

Стаття надійшла до редакції 5.03.2015

УДК 65.012.12

Дідок Ю. В., к.вет.н., доцент ©

E-mail: tchabanova@gambler.ru

*Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при
Президентові України, Харків, Україна*

МАКРОСЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Статтю присвячено аналізу зовнішнього середовища організації у галузі ветеринарної медицини України. Виділено групу факторів непрямого впливу. Охарактеризовано макросередовище закладів ветеринарної медицини, що складається із сукупності зовнішніх факторів непрямої дії; визначено його основні риси. Здійснено аналіз політичних, правових, економічних, міжнародних, науково-технічних, соціокультурних та природних чинників. Проведено оцінку ступеня їхнього впливу на діяльність закладів ветеринарної медицини. Встановлено, що політичні фактори визначаються особливостями політичних процесів в суспільстві та рівнем політичної стабільності. Правові фактори відображають конституційно і законодавчо закріплені правові норми, в рамках яких діють заклади ветеринарної медицини. Економічні фактори визначаються економічною ситуацією в країні та формують економічні умови, в яких функціонують установи ветеринарної медицини. Міжнародні фактори пов'язані з подіями та обставинами міжнародного масштабу, що впливають на формування державної політики у галузі ветеринарної медицини. Науково-технічні фактори зумовлені досягненнями науково-технічного прогресу і впливають на рівень наукового і технологічного забезпечення ветеринарних закладів. Соціокультурні фактори включають структуру населення, культуру, традиції, які впливають на ціннісні настанови та вподобання споживачів. Природні фактори пов'язані з природно-кліматичними умовами місцевості, географічним розташуванням підприємства, що впливає на структуру тваринництва, потреби і вимоги до ветеринарного обслуговування.

Ключові слова: *аналіз зовнішнього середовища організації, макросередовище організації, заклади ветеринарної медицини, фактори непрямого впливу.*

УДК 65.012.12

Дідок Ю. В., к. вет.н., доцент

*Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при
Президенті України, Харків, Україна*

МАКРОСРЕДА УЧРЕЖДЕНІЙ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

Стаття посвячена аналізу зовнішньої середовища організації в галузі ветеринарної медицини України. Виділена група факторів непрямого впливу.